

**REPUBLIKA SLOVENIJA
USTAVNO SODIŠČE**

Številka: U-I-301/98

Datum: 17.9.1998

Odklonilno ločeno mnenje sodnika Krivica

I.

Večinskemu stališču v sprejeti odločbi sem nasprotoval:

- prvič: iz istih razlogov kot že v vseh dosedanjih odločanjih o območju občine Koper (spoštovanje volje prebivalstva, skrajna nejasnost zakonskih kriterijev za ustanavljanje mestnih občin ter pravica ljudi, da nemožnost učinkovitih regijskih povezav nadomestijo z večjo občino - glej moja ločena mnenja k odločbama št. U-I-90/94 in 183/94); pri drugem od teh razlogov še posebej opozarjam na svojo takratno analizo, kako je tudi po spremembah 16. člena ZLS povsem nejasno urejeno vprašanje, ki bi prav v tej zadevi tudi za korektno ustavnosodno odločanje moralo biti bistveno: kolikšen del mestnega zaledja smejo zajemati mestne občine (podrobneje glej OdlUS III, str. 565-572),

- drugič: ker je letos prizadeto prebivalstvo z ogromno večino odklonilo ustanovitev ponujenih treh novih občin v zaledju mesta Kopra - zavest o pripadnosti občini kot subjektiven pogoj pa je tudi po stališču Ustavnega sodišča eden od nujnih elementov ustavne koncepcije občine,

- tretjič: ker je zakonodajalec s ponudbo treh novih obmestnih občin sledil odločbam Ustavnega sodišča, s ponovno ustanovitvijo skupne občine pa se je uklonil referendumsko izraženi volji volivcev - Ustavno sodišče pa bi po načelu delitve oblasti moralo v takem primeru šteti to odločitev za ustavno njemu (zakonodajalcu) pripadajočo odločitev oziroma vsaj pokazati svojo zadržanost (self-restraint) pri poseganju vanjo (npr. z izogibanjem kratkim rokom - upoštevajoč tudi to, da možnost regijskega povezovanja manjših občin še vedno ni ustrezno urejena),

- četrtič: ker bi bilo tudi po načelu sorazmernosti treba tehtati, ali so ustavne vrednote bolj prizadete z nadaljnjim (začasnim) obstojem domnevno prevelike občine ali z ustavnosodnim negiranjem tako referendumsko izražene volje prebivalstva kot tudi presoje zakonodajalca (v ustavnopravno ne povsem jasnem položaju z mnogimi protislovnimi elementi),

- petič: ker bi bilo v tako zapletenem in občutljivem ustavnopravnem vprašanju pametno upoštevati tudi to, da je Ustavno sodišče, ki o istem ali podobnem vprašanju sedaj odloča že tretjič, tik pred iztekom mandata večine svojih sedanjih članov in je povsem možno, da bodo novi sodniki na to zapleteno in občutljivo vprašanje, katerega nadaljnje urejanje bodo vsekakor morali presojati oni, gledali drugače,

- in šestič: ker bi tudi že Ustavno sodišče v sedanjem sestavu lahko v večji meri upoštevalo, da je v primerjavi z njegovim prvim in drugim odločanjem o tem vprašanju pred štirimi leti danes položaj vendarle vsaj v dveh pomembnih točkah drugačen: danes volivci na referendumih niso bili več soočeni samo z obljubami, ampak imajo za seboj že štiri leta praktičnih izkušenj in vedenja tako o tem, kako je delovala njihova velika občina, kot tudi o tem, kako delujejo drugje po Sloveniji manjše občine, in drugič, na letošnjih referendumih volivci v zaledju Kopra niso bili več spraševani o tem, ali soglašajo z nadaljnjim obstojem dosedanje velike občine, ampak izrecno o tem, ali hočejo imeti svoje tri manjše občine, oblikovane po strokovnih kriterijih - in temu so z ogromno večino rekli svoj NE.

Ni seveda izključeno, kot pravi g. Starman, da je bila ta "ponudba" zgrešena in da bi bilo treba volivcem ponuditi namesto treh pet še manjših občin, Ankaran pa pustiti v koprski občini.

Naj se torej v roku, ki ga je določilo Ustavno sodišče, poskusi še to (ali kaj podobnega, za kar bo znotraj možnih bodočih občin pokazan vsaj minimalen interes) - če tudi ta poskus ne bo uspešen, pa naj se ljudem ne vsiljuje občin, ki jih nočejo. Z "osrečevanjem" na silo se ponašajo nedemokratski, ne demokratični sistemi. Morda bo nadaljnji razvoj, zlasti, če se bo medtem ustrezneje uredilo tudi vprašanje regijskega povezovanja, postopoma sam pripeljal tja, kamor bi nekateri radi prišli kar na silo in po domnevnih bližnjicah. Ker pa bo še en takojšnji, a po vsebini drugačen demokratični, torej referendumski poskus morda tudi (vsaj delno) uspešen, bi ga bilo najbrž treba izvesti čimprej in ne šele čez eno leto. Iz ustavnopravnih razlogov (ne glede na politične): zato, da bi bil novim občinskim organom na voljo le nebitveno skrajšan štiriletni mandat za naslednje obdobje, ne pa bistveno skrajšan na tri leta ali še manj - ali pa, da bi v občinah na Koprskem odslej vedno morali imeti lokalne volitve leto ali še več kasneje kot vsi drugi (če bi zakonodaja sedaj ali kasneje omogočala tudi tako rešitev tega vprašanja).

Nisem pa nasprotoval sprejeti odločitvi še iz razloga spornosti podaljšanja mandata sedanjim občinskim organom - preprosto zato ne, ker se še na ta argument nisem pravočasno spomnil. Pri običajnem postopku odločanja bi bilo morda še možno v odločbo (če bi bil dan in sprejet predlog za revotacijo) vnesti tudi presojo tega nedvomno pomembnega in težkega vprašanja - v tem primeru, ko je bila odločba takoj razglašena in se ločena mnenja pišejo šele naknadno, pa to seveda ni več možno. Tudi to je ena od slabih strani hitrega odločanja o spornih vprašanjih v zvezi z volitvami, referendumski itd., ki je nujno vezano na kratke roke - in razlog več za čim večjo zadržanost Ustavnega sodišča pri radikalnih posegih v tovrstna vprašanja. Da ne bo nesporazuma: ne zavzemam se za "neodločanje" po pravilih ameriške doktrine političnih vprašanj, ki pri nas neposredno ni uporabna (o tem načelnem vprašanju sem napisal poseben članek za eno od naslednjih števil revije "Teorija in praksa"), ampak za zadržanost pri izbiri npr. med blažjimi in ostrejšimi posegi in sredstvi, ki jih Ustava in zakon Ustavnemu sodišču pri takem odločanju omogočata.

Matevž Krivic